

רשות ההגבלים העסקיים

הודעת הממונה על ההגבלים העסקיים

בדבר עידכון קביעתו מיום 28.6.93

בנוגע להסדרים כובלים בין חברות הדלק לתחנות התידלוק

1. פתח דבר

כמעט כעשור שנים חלף מאז גמרה אומר בדעתה ממשלת ישראל להביא ליצירת תנאי תחרות בכל ענפי הדלק.¹ ואכן, הרפורמה במשק הדלק השכילה למסד תנאי תחרות מסחרית במגוון תחומים. יחיד וחריג לענין זה הוא הענף החשוב של שיווק דלק באמצעות תחנות תידלוק, אשר בעיקרו נותר מוקף בחומות אנטי תחרותיות. הרפורמה במשק הדלק פסחה, בעיקרה, על המקטע של שיווק מוצרי דלק באמצעות תחנות התידלוק.²

התקיימותו של הסדר כובל ענפי הוא העומד בשורשי העדר התחרות בענף, כאשר גורמים נוספים חוברים ותורמים לתוצאה זו³: הענף הוא ריכוזי מאד, נתון לשליטת שלוש חברות הדלק הוותיקות, אשר כל אחת מהן קשורה עם תחנות תידלוק בהסכמים ארוכי טווח המטילים על התידלוק הפועלות בארץ, ושאינן ממוקמות על מקרקעין של חברות הדלק עצמן, קשורות בהם, מונעים אפשרות התקשרות בין התחנות הקיימות לבין מתחרים חדשים. בדרך זו נחסמת כניסת מתחרים לענף. פגיעתו של הסדר ענפי זה אך מתעצמת כתוצאה מהקשיים הרבים הנערמים בדרכם של המבקשים להקים תחנות תידלוק חדשות, והזמן הממושך שגוזל הליך הרישוי וההקמה.⁴

¹ ביום 13.11.1987 קיבלה הרשות הלאומית לאנרגיה, ביזמת משרד האנרגיה והתשתית החלטה שעניינה חשיפת מגזר הדלק לסוגיו, לפעולות כוחות השוק ותחרות.

² ראה: מבקר המדינה, דין וחשבון שנתי מס' 43 לשנת 1992, בעמ' 88 (אייר התשנ"ג, אפריל 1993).
³ כבר ב-1991 המליץ פרופ' י. זמיר, אשר נתבקש על ידי משרד האנרגיה והתשתית להכין סקירה בעניין הרפורמה במשק הדלק - על בדיקת ההסכמים ארוכי הטווח בין חברות הנפט הוותיקות ובין תחנות התידלוק, כדי לקבוע אם קיימים הסדרים כובלים בניגוד לחוק ההגבלים העסקיים. ראה: י. זמיר, הרפורמה במשק הדלק: תחנות התידלוק, סקירה עבור משרד האנרגיה והתשתית, אוקטובר 1991, עמ' 14-21.

כן ראה: הדו"ח השנתי 43 של מבקר המדינה בעמ' 90-91. הדו"ח מצביע על הקושי הניצב בפני חברת נפט חדשה להכנס לתחום תחנות התידלוק, קושי הנובע "ממבנה הענף וההסדרים הנהוגים בו" ובפרט משתי עובדות מרכזיות, שהן הקושי בהקמת תחנות חדשות, וקיומם של חוזי התקשרות כובלים לכאורה, לזמן ממושך, בין חברות הדלק לבין תחנות הדלק; חוזים הנוגעים לכך 2/3 - מכלל תחנות התידלוק בארץ (שם).

⁴ קשיים שמקורם בהליכי רישוי ותיכנון מורכבים העשויים לארוך שנים רבות, וקשיים בהקצאת קרקעות מינהל להקמת תחנות (לעניין זה ראה תצהירו של מר שמעון תמיר, מרכז פרויקט תחנות דלק במינהל מקרקעי ישראל, שהוגש לבית הדין להגבלים עסקיים מטעם הממונה במסגרת הליך עררים 1,2,3/93).

⁵ בין היתר, בעקבות פניית היועץ המשפטי למשרד האנרגיה והתשתית, במכתבו מיום 27.7.1992, המבקש כי אבדוק אם מתקיים הגבל עסקי בין חברות הדלק ותחנות התידלוק, שכן "לצערנו לא הצליח משרד האנרגיה והתשתית לקדם את הרפורמה במשק הדלק בנושא תחנות תידלוק, בין השאר משום שרוב תחנות הקיימות קשורות בהסכמים ארוכי טווח עם חברות הדלק הוותיקות, וחברות הדלק החדשות מתקשות מאד להקים תחנות דלק חדשות".

בנסיבות אלה, לאחר דרישה ובדיקה של הענף בכללו⁵, הודעתי ביום 28.6.93, בגדר סמכותי לפי סעיף 43(א) (1) לחוק ההגבלים העסקיים תשמ"ח 1988-, על קיומו של הסדר כובל ענפי בהסכמי הבלעדיות ארוכי הטווח בין חברות הדלק הותיקות, פז, דלק וסונול לבין תחנות תידלוק שאינן בבעלותן⁶. קביעתי נועדה לענות על הקושי העיקרי בהקשר הענפי, הוא מחסום הכניסה התמיר שיוצר ההסדר והמבנה שייסד; למעשה, בהינתן היכולת המוגבלת להקמת תחנות תידלוק חדשות, אין יוצא ואין בא אל זירת התחרות⁷. ודוק, קביעתי התמקדה בהצבר מארג ההסכמים של החברות, הפגיעה בתחרות הצומחת ממארג זה (הבדיל מבדיקת כל הסדר והסדר שבמארג), והצורך להתיר את הסכמי הבלעדיות ארוכי הטווח באופן שיאפשר יצירת תנאים לתחרות בענף.

על קביעתי מיום 28.6.93 הגישו חברות הדלק עררים לבית הדין להגבלים עסקיים (להלן: "בית הדין") בהתאם לסעיף 43(ג) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח 1988- (להלן: "החוק"). הדיון בעררים אלה (1,2,3/93) אוחד על ידי בית הדין והוא תלוי ועומד זה כשנתיים ומחצה.

מצוות המחוקק היא שקביעה כאמור תהא ראייה לכאורה לאמור בה בכל הליך. בנסיבות הענין, נוכח השפעת הקביעה ונפקותה הנרחבת, כמו גם נוכח חדשנות השאלות המתעוררות, ראיתי לנכון להתלות משמעות זו עד להכרעה בדבר על ידי בית הדין להגבלים עסקיים, במידה שיוגש ערר.

חרף מאמצי בית הדין להגבלים עסקיים להחיש ככול יכולתו את הדיון בעררים, כורח הנסיבות הוא כי ההליך המשפטי על גלגוליו ידרוש את עתותיו. מורכבות הענין, מורכבות השאלות המשפטיות המתעוררות, ההתייחסות הענפית והמבנית, ריבוי המשתתפים בו⁸, אופי הדיון בטריבונאל המינהלי, לצד ריבוי התצהירים וחוות דעת המומחים, כתבי הטענות והאסמכתאות שהונחו בפני בית הדין מלמדים כי הדיון וההכרעה בתיק זה ידרשו שנים הרבה.

מסקנה זו מתחזקת שבעתיים אם נשית ליבנו למבנה בית הדין להגבלים עסקיים. טריבונאל זה מורכב משופט בית המשפט המחוזי המכהן כאב בית הדין, ולצידו מכהנים אנשי משק וכלכלה כחברי מותב בית הדין. בתיק זה, לפחות לפי שעה, כולל המותב את אב ביה"ד וארבעה חברים נוספים. חילופי גברא בהרכב בית הדין, הפסקת השתתפותו של אחד החברים עקב היווצרות חשש

⁶ לעניין זה "בעלות", לרבות חכירה ראשית ממיינהל מקרקעי ישראל או מגורם אחר כמותו, ודיירות מוגנת.
⁷ לפגיעה בתחרות הנגרמת כתוצאה מהסדרי הבלעדיות ארוכי הטווח, ראה גם חוות דעת המומחים שהוגשו מטעם רשות ההגבלים לבית הדין במסגרת הליכי העררים 1,2,3/93: מר יעקב גדיש, ד"ר אשר בלאס, ופרופ' Louis Kaplow.

⁸ לבית הדין הוגשו בקשות הצטרפות להליך מטעם בעלי תחנות ומפעיליהן (לעיתים בקשות הצטרפות מרובות משתתפים ולעיתים בקשות אינדיווידואליות), הקשורים עם העוררות בהסכמים; כן ביקשו להצטרף חברות הדלק דור אנרגיה (1988) בעמ' ו"גל" - חברה לדלק בע"מ; ארגון הסוכנים ובעלי תחנות הדלק בישראל, וקבוצת מפעילי תחנות נכי צה"ל. בית הדין התיר את צירופם של כל המבקשים (חלקם, בעלי תחנות, בכפוף לייצוג משותף), תוך הטלת מגבלות דיוניות על השתתפותם בדיון באופן שייקבע על ידי בית הדין בשלבי הדיון השונים של ההליך. ראה החלטת בית הדין להגבלים עסקיים בעניין צרוף הצדדים בעררים 93/1,2,3.

לניגוד עניינים, ובכלל, הציבו - חרף מאמצי כבוד אב בית הדין להחיש את הדיון - מכשלות אובייקטיביות על דרך קידומו של ההליך השיפוטי.⁹

כך, למרות הזמן שחלף מאז תחילתו, מצוי ההליך עדיין בשלב מקדמי, ולכלל שמיעת העררים לגופם טרם הגיע: לאחרונה אך הושלמה הגשת סיכומים מטעם הצדדים (ובכללם המצטרפים) בטענות המקדמיות שהעלו העוררות (שראשונה בהן היא הטענה כי אין הממונה מוסמך על פי סעיף 43 לחוק ההגבלים ליתן קביעה ענפית¹⁰), ובעניינים מקדמיים נוספים שהוגדרו על ידי בית הדין הנכבד במגמה למקד ולזרז את הדיון.¹¹

במקביל להליכי הערר על קביעתי, החלו להתנהל הליכים בפני בתי המשפט האזרחיים, שבמסגרתם מעלים מפעילי תחנות תידלוק טענות לפיהן הסכם הבלעדיות נשוא התקשרותם המסויימת מהווה הסדר כובל. הליכים אלה מתנהלים זה מכבר, אך הם טרם הגיעו כדי הכרעה סופית בערכאה ראשונה¹². חברת הדלק דור אנרגיה, המבקשת לחדור לענף ריכוזי זה, פתחה אף היא בהליך לקבלת פסק דין הצהרתי בדבר קיומו של הסדר כובל ענפי, הליך שמתקיימת בו חפיפה מסויימת עם הודעתי. תביעה זו תלויה ועומדת בפני בית המשפט המחוזי בירושלים.¹³

כל העת הזו, מאז קביעתי ועד היום, כמעט ולא השתנה מבנה התחרות בענף: מתחרים חדשים לא הצליחו להעמיק כניסתם ולהגדיל את פלח השוק שלהם באופן שיש בו כדי ליצור תנאי תחרות של

⁹ ראה לעניין זה החלטת כב' אב בית הדין, השופט מ. נאור, בעניין מינוי חברי בית דין חדשים, בעקבות פקיעת כהונתם של שניים מחברי הרכב בית הדין המקורי, והפסקת כהונתו של חבר הרכב נוסף; החלטה מיום 10.9.95 בערר 1,2,3/93.

¹⁰ טענות אחרות הן מן התחום המינהלי, וכן נטענו טענות מניעות, טענות פטור, וטענה בדבר אפיה הרטרופקטיבי של ההחלטה.

¹¹ ראה: החלטת בית הדין משיבתו ביום 24.6.1994.

¹² ודוק: הליכים אלה ממוקדים בהסכמים קונקרטיים המובאים להכרעת בית המשפט, על ידי הצדדים הספיציפיים להסדר הנדון, ואין עניינם הישיר בהצבר ההסכמים ובענף כולו, כקביעתי. בהתאם מייחד כל הליך והליך פרטני את הדיון לסוגיות ולנסיבות הספיציפיות להסכם נשוא הדיון. מורכבות השאלות העומדות על הפרק, כמו השוני האפשרי בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה, עשויות בשלב ראשון להביא להחלטות ופסקי דין שונים. יש להניח כי אם וכאשר יגיע הדבר על דרך של ערעור בפני בית המשפט העליון, תקבע הלכה מנחה בסוגיות המתעוררות.

ראה לעניין זה למשל ההליכים הבאים: ה.פ. (י-ם) 345/95 פז חברת נפט בעמ' נ' דוד עמוס, שבמסגרתה עותרת פז לצו הצהרתי כי היא הינה הבעלים היחיד והבלעדי של מיכלי הדלק והציוד הנלווה בתחנת התידלוק המופעלת על ידי המשיב, ומלבדה אין לאחר זכויות להזרים דלקים לציוד או לאחסן בו דלקים. במסגרת הליך זה ניתנה ביום 3.8.95 החלטה בהמ' 21496/95, אשר דחתה את בקשתה של פז באותה המרצה למתן צו מניעה זמני כנגד המפעיל. כב' השופט י. עדיאל קבע כי למעשה, העילה האמיתית שעשויה ליצור תשתית לביסוס תביעת הסעד המבוקש אינה עילה קניינית בציוד, עליה סמכה פז את בקשתה, אלא עילה חוזית, הנוצרת בהסכם הרכישה הבלעדית בין פז למפעיל; הסכם עליו נמנעה פז מהסתמך, ואשר בעניינו טען המפעיל כי המדובר בהסדר כובל. בית המשפט מצא כי טענת המפעיל הינה "טענה כבדת משקל" (שם, בעמ' 20);

ראה גם הליכים בת.א. (י-ם) 161/94 תחנת דלק עיר שלם בעמ' ואח' נ' דלק חברת הדלק הישראלית, שעניינם תביעה כספית ותביעה למתן פסק דין הצהרתי כנגד חברת דלק מטעם החברה המנהלת והמפעילה של תחנת התידלוק, ובעלי החברה; התביעה מבוססת בעיקרה על הטענה כי ההסכם בין התובעים לחברת דלק הינו הסדר כובל, ועל כן בלתי חוקי וחסר תוקף. בהחלטה מיום 23.4.95 בהמ' 1857/94 שבמסגרת תביעה זו, דחה בית המשפט המחוזי, מפי כב' השופט עדיאל, את בקשתה של דלק בהמרצה זו, לעיכוב ההליכים בתביעה עד למתן החלטת בית הדין להגבלים עסקיים בעררים 1,2,3/93. זאת - בעמדו על כך שתהא החלטת בית הדין אשר תהא, לא יהיה בה כדי למנוע התדיינויות בין הצדדים העומדים בפניו, ואף לא כדי להביא לכלל "סוף פסוק" את ההליכים שבמסגרת חוק ההגבלים העסקיים.

עוד ראה ת.א. (חי') 813/95 סונול ישראל בעמ' נ' חיר נימר חלב, עתירתה של סונול למתן צו מניעה האוסר על מפעיל תחנת תידלוק הקשורה עימה לרכוש ולשווק בתחנת התידלוק מוצרי דלק שאינם מסופקים על ידה, ולאכפת החוזה ביניהם. בהחלטה בהמרצות 2218/95 ו- 2521/95 במסגרת הליכים אלה, נעתר בית המשפט המחוזי ליתן סעד זמני כנגד המפעיל, שיאסור עליו לשווק מוצרי דלק שלא סופקו על ידי סונול באמצעות ציוד ותחת שמה של סונול, וזאת מטעמים של הגנת סימלה המסחרי. ראה החלטה מיום 26.7.1995 מפי כב' השופט י. גריל.

ממש¹⁴. לפי שעה, אף סובל הענף מחוסר וודאות בנוגע לאורחות התחרות, תבניתו הקיימת והמתעצבת ומשכי הזמן המותרים להתקשרות בעתיד.

לא זאת אף זאת, הזמן החולף נותן סיפק בידי חברות הדלק הוותיקות להעריך לאפשרות שגם כאשר חוזיהן הכובלים יותרו, במידה ועד כמה שתאושר קביעתי בידי בית הדין, הן תוכלנה לשמר בידיהן את ההגמוניה הענפית. ואין הדברים יוצאים כדי חשש בעלמא, שכן הלכה למעשה עושות החברות מאמצים לחסן את מעמדן בנוגע לתחנות הדלק הכבולות אליהן בהסכמים, בין אם על דרך רכישת זכות הפעלת התחנה לתקופה ארוכה, ובין אם על דרך של הקמת שותפויות ושאר עסקאות שפניהן עיקור התוצאה של הכרזת הסדרי הבלעדיות כהסדרים כובלים. מגמה זו, לפחות לפי שעה, לא עלה בידי למנוע, והזמן החולף אך מחריף את פוטנציאל הפגיעה בתחרות הנובע ממהלכים מסכלים כגון אלה¹⁵.

בנסיבות אלה, ולאור הערכותי בדבר מורכבותו של ההליך ואופן התפתחותו, הסיכויים והסיכונים הטמונים בו, מצאתי כי אינטרס הציבור יצא נשכר אם ורק אם יימצא הסדר עם חברות הדלק לקידום תנאי התחרות בענף כבר עתה¹⁶. לפיכך ביקשתי לבחון אפשרות גיבוש של הסדר כולל שעל נדבכיו אעמוד בהמשך. במסגרתו שקלתי עידכון קביעתי מיום 28.6.1993, באופן שיוצאו מגדרה תחנות מסויימות שיוגדרו להלן.

בהתאם, פניתי לשלוש חברות הדלק העוררות, וכן לכל הצדדים הלוקחים חלק בדיוני בית הדין, וביקשתי להישמע מפייהם. הצדדים הלוקחים חלק בדיוני בית הדין, בתוספת אלון חברת הדלק לישראל, שללו את ההסדר הנשקל¹⁷.

במסגרת שמיעת כל הצדדים המעורבים בתיק, הודיעוני חברות הדלק פז וסונול כי הן מבקשות

¹³ ראה: ה.פ. (י-ם) 265/94 דור אנרגיה בעמ' נ' פז חברת נפט בעמ', ואח', התלויה ועומדת בבית המשפט המחוזי.
¹⁴ ראה למשל תצהיריהם של מנכ"ל גל חברה לדלק בע"מ; סמנכ"ל אלון חברת הדלק לישראל בע"מ, ומנכ"ל חברת דור אנרגיה (1988) בע"מ, שהוגשו מטעם הממונה לבית הדין להגבלים עסקיים במסגרת הליכי עררים 1,2,3/93.
¹⁵ כך נמצא, כי חברת דלק התקשרה מאז הודעת הממונה במספר לא מבוטל של הסכמים חדשים בנוגע לתחנות תידלוק הקשורות עימה בהסכמים נשוא ההודעה. מכחם של הסכמים אלה הופכת דלק למפעילה או שוכרת ומפעילה של תחנות התידלוק. החשש המתעורר כאן הוא כי בדרך זו מבטיחה לעצמה דלק, שתחנות אלה - אם תישחררנה כתוצאה מאישור קביעת הממונה על ידי בית הדין בהליכי הערר, תישארנה למעשה קשורות עם חברת דלק ולא תישחררנה לשוק החפשי. בעניין זה פנתה רשות הגבלים העסקיים בבקשה למתן צו ביניים שיאסור על העוררת דלק (ערר 1/93 בקשה 7/95) להתקשר עם תחנות תידלוק הכבולות עמה בהסכמי בלעדיות באופן שזכויות מפעיל התחנה יירכשו לזמן ארוך על ידי חברת הדלק. כבי' אב בית הדין, הש' מ. נאור, בהחלטתה מיום 25.4.95 דחתה את הבקשה לצו ביניים, מהטעמים המפורשים שם, ובעיקר משום שנקבע כי הדרך לבדיקת הסכמי המשך אלה צריכה לכלול מתן הודעה חדשה בדבר קיומו של הסדר כובל, על כל הכרוך בניהול הליך מקביל. בעקבות דחיית הבקשה הוגש על ידי הרשות להגבלים עסקיים ערעור אל בית המשפט העליון, והוא עדיין תלוי ועומד (ע.א. 3603/95 הממונה על הגבלים עסקיים נ' דלק חברת הדלק הישראלית בע"מ).

¹⁶ מאז ניתנה קביעתי יזמו חברות הדלק העוררות מגעים לסיום התיק על דרך של הסדר או פשרה. חברות הדלק הציעו בהקשר זה הסדרים מהסדרים שונים. הצעות אלה לא הבשילו כדי פתרון שניתן לאמצו, שכן אף הסדר מוצע לא השכיל לענות על תנאי היסוד המתחייבים ושהוצבו על ידי הרשות להגבלים עסקיים, דהיינו שחרור יחסי של תחנות בהיקף משמעותי, קביעת מסגרת להסדרת התחרות בעתיד, והכל מבלי לפגוע בטענות צדדים שלישיים ובהתאם לקריטריונים מבוססים.

¹⁷ שני ראשי החץ של גורמים אלה, ששללו כאחד עריכת הסדר, סבו סביב תוכן ההסדר ומאזן יתרונותיו וחסרונותיו באספקלריית אינטרס הציבור, וטענת העדר סמכות לבוא בהסדר כלשהו או לשנות מקביעתי. לענין תוכן ההסדר, שיקולים אלה יפורטו להלן. לענין הסמכות, ברי כי מכוח הוראות חוק ההגבלים כמו גם מכוח הוראות הדין הכללי,

עקרונית לקבל את ההסדר המוצע. חברת דלק הודיעתני כי היא לא תצטרף להסדר המוצע. לאחר ששקלתי והפכתי בדבר, מצאתי כי אינטרס הציבור מצדיק ומחייב אימוץ ההסדר, הצפוי באחריתו של יום - ובשים לב לחלקה הצפוי של חברת דלק אם תאושר קביעתי - להרים תרומה משמעותית ליצירת תנאי תחרות בענף.

העתק ההסדר רצוף להודעה זו כחלק בלתי נפרד הימנה.

להלן אפרט את את העקרונות עליהם ביקשתי להשתית הסדר כזה, ואת עיקרי ההסדר כפי שגובשו בפועל; לאחר מכן אבהיר את השיקולים שהניעוני לבחור במתכונת זו של ההסדר; ולבסוף אודיע על עידכון קביעתי מיום 28.6.1993 בדבר קיומו של הסדר כובל בענף אספקת דלקים באמצעות תחנות תידלוק.

הואיל ובהליך השימוע גילו מספר גורמים מבוקשם לתקוף מהלך זה על דרך של עתירה לבית המשפט הגבוה לצדק, ראיתי ליתן בידם סיפק לעשות כן, ומכאן התליית תוקף ההסדר למשך 30 ימים כמפורט בהסדר.

2. עיקרי ההסדר:

2.1. עקרונות מנחים:

בהידרשי להצעות השונות לגיבוש הסדר מוסכם עם חברות הדלק מספר אבני דרך התוו את המסלול:

א. שחרור לאלתר של תחנות תידלוק המהוות נתח שוק של ממש מכלל התחנות הרלוונטיות בהיקף שיש במלוא היקפו כדי לתרום תרומה איכותית ליצירת תנאי תחרות בענף. לענין היקף התחנות המשתחררות, נמצא כי תנאי לגיבוש ההסדר יהיה הצטרפותן להסדר של לפחות שתי חברות דלק משלוש החברות העוררות, תוך שקלול מלוא היקף התחנות הצפוי להשתחרר על ידי שלוש החברות.

ב. מתן מענה ראוי לעיקר הבעייה הענפית, בין אם על אתר ובין אם על דרך קיצור ההתדיינות בפני בית הדין באופן שבזמן הנראה לעין ניתן יהיה להכריע בשאלות הברורות מתחום ההגבלים העסקיים.

ג. ההסדר לא יפגע כמלוא הנימה בטענותיהם של הצדדים השונים הנמצאים בזירה, מפעילי תחנות תידלוק כמו גם חברות דלק, באופן שיותיר את מלוא האפשרויות להכרעה משפטית ראויה בנוגע להתקשרויות עם מפעילי תחנות תידלוק שיוותרו בעינן.

הממונה מוסמך להגיע לכלל הסדר או עידכון קביעתו, אם מצא שאינטרס הציבור מצדיק או מחייב זאת, והכל על

ד. קביעת כללים להסדרת תנאי התחרות בעתיד, תוך קיצור טווחי ההתקשרויות שבין חברות דלק למפעילי תחנות תידלוק. כן הוגדר הצורך להתייחס למסגרות נוספות של שיתופי פעולה בין חברות הדלק במגמה לצמצם פגיעתם בתחרות.

2.2. הצעת ההסדר

במסגרת התוואי האמור, ולאחר שנועצתי במומחים המצהירים מטעמי בתיק הערר, במשרד האנרגיה והתשתית ובמשרד האוצר, העמדתי לשיקול דעתם של חברות הדלק העוררות ושל שאר הצדדים הנוטלים חלק בהליכים בפני בית הדין, אפשרות להצעת הסדר מטעם הרשות להגבלים עסקיים. בפניתי אליהם מיום 29 באוגוסט 1995 הצגתי את מסגרת ההסדר המוצע, הכולל התייחסות להסדרה עתידית של סוגיית הסכמי האספקה הבלעדית, לשיחרורן המידי של תחנות תידלוק, ולצמצום מרחב שיתוף הפעולה בתאגידים המשותפים, והכל מבלי שייגרע או יתווסף דבר מה בנוגע למיונם וסיווגם הנכון של ההסדרים השונים לפי הוראות חוק ההגבלים העסקיים.

מנגד, הצעתי אני לעדכן קביעתי מיום 28.6.93 באופן שתחולתה תוגבל אך לאותם הסדרים שלא מעוררים טענות ממשיות של קניין במקרקעין, ושבנוגע אליהם תבטלנה החברות את ערריהן ותראינה את ההסכמים שנותרו בגדר הקביעה הענפית כבאים לסיומם. בה בעת, בנוגע לכל שאר ההסדרים המעוררים שאלות משפטיות מורכבות השזורות מתחום דיני ההגבלים ודיני הקניין, תישמרנה מלוא זכויותיהם של בעלי הדבר להביא ריבם הפרטני בפני בתי המשפט המוסמכים¹⁸.

לשון אחר, ההסדר שהוצע, להערכתו, עניינו קידום התחרות בטווח המידי והקצר, תוך שיפור הסיכוי ליתן פתרון בטווח הקרוב לעיקר נושא השאלה הענפית (לכשיוכרע גם עררה של חברת דלק), תוך קידום אינטרס הציבור בהיבטים חשובים נוספים. והכל, מבלי לפגוע בזכותו של כל מפעיל תחנת תדלוק להעמיד התקשרותו הפרטנית לבדיקת בית המשפט באספלקריית חוק ההגבלים העסקיים. בדרך זו הופעל המבחן המידתי כך שתושג עיקר התכלית הראויה של קידום התחרות בענף, תוך נקיטת האמצעי שאין בו כדי לפגוע בזכויותיהם המהותיות של הצדדים.

לאחר שמיעת הצדדים, ולאחר שהחברות פו וסונול הודיעו עקרונית על נכונותם לאמץ את ההסדר - תוך שינויים קלים שראיתי לקבלם, ולאחר בחינת רשימת 65 תחנות התדלוק שעל שחרורן הודיעו החברות פו וסונול, ולאחר שחברת דלק הודיעה כי לא תקבל את ההסכם, מצאתי כי אינטרס הציבור מחייב אותי באימוץ ההסדר שעיקריו יפורטו להלן.

מנת לקדם את האינטרס המוגן שעליו מופקדת רשות ההגבלים העסקיים.

2.2. עיקרי ההסדר

א. שחרור תחנות תידלוק

הודעתי המקורית קיבצה תחת כנפיה את כל תחנות התידלוק הקשורות בהסכמי בלעדיות ארוכי טווח והממוקמות על מקרקעין שלמפעיל התחנה היתה זיקה אליהם, והכל כמפורט שם. מכוח ההסדר יתבצעו ביחס לקבוצה זו של תחנות שתי פעולות במקביל:

האחת, תחולת הודעתי הענפית תעודכן ותצומצם כך שהיא תחול אך על תחנות תידלוק לגביהן לא מתקיים "הסכם חכירה מקובל"¹⁹. צמצום זה כוחו יפה כלפי שלוש חברות הדלק, אך תוקפה של ההודעה כראייה לכאורה ממועד הקביעה המעדכנת יפעל מיידית אך כלפי החברות פז ו-סונול שהצטרפו להסדר, כאשר בנוגע להסכמי חברת דלק תישאר ההתלייה המקורית בתוקפה²⁰.

השנייה, חברות הדלק המצטרפות יבטלו ביום הקובע את הערר שהוגש על ידן כנגד הודעתי. ממילא, ביטול הערר יקנה להודעתי המעדכנת את התוקף המשפטי האמור בסעי' 43 (ה) לחוק (ואשר משמעויותיו טרם לובנו בפסיקה). בנוסף למשמעות זו, הודיעוני החברות המצטרפות, בנספחים המצורפים ל"הסדר המוסכם", הנילווה לקביעתי זו, על שחרור תחנות התידלוק הנותרות בגדר קביעתי, מחיובי הבלעדיות (דהיינו, מבלי שיבקשו לטעון כנגד שחרורן על דרך תקיפת הראייה לכאורה). החברות פז וסונול הצהירו כי למיטב בדיקתן, 29 ו- 35 תחנות תידלוק עמן הן קשורות בהתאמה בהסכמי בלעדיות נופלות בגדר הסכמים שאינם בבחינת "הסכם חכירה מקובל", והן שישוחררו, כמפורט בהסדר המוסכם.

שחרור התחנות מהסוג האמור חוזק בשלושה אופנים: הראשון, כל מפעיל תחנה שלטענתו צריך היה להיכלל בקבוצת התחנות המשתחררות משום שההסכם עימו איננו בבחינת "הסכם חכירה מקובל" רשאי יהיה להוכיח טענתו, בין אם על דרך שכנוע חברת הדלק, ובין אם על דרך הפנייה

¹⁸ ראה: "נייר עבודה - בדיקת היתכנות פשרה בתיק הדלק" מיום 29 באוגוסט 1995 והמכתב הנלווה אליו והמזמין את הצדדים השונים להשמיע עמדתם ולפרוש מלוא שיקוליהם בעד ונגד ההסדר הנשקל, על מנת שלאחר שתמוצה זכות הטיעון, אוכל לדעת כיצד להמשיך ולכלכל צעדיי.

¹⁹ הסכם המקנה זכות לחכירה ראשית או זכות לחכירה משנית לחברת דלק במקרקעין שדמי החכירה האחרונים ששולמו לפיו ביום הקובע או קודם לו, או שהוסכם לפיו על תשלום, הינם אחד מאלה:

(1) תמורה בסכום שאינו נמוך מדמי החכירה המשתלמים - לפי המתאים - למינהל מקרקעי ישראל, למסד ללא כוונת רווח, לרשות מקומית, לאיגוד ערים, או לתאגיד על פי דין, בגין אותו חלק במקרקעין בהם ממוקמות תחנות התדלוק, בין שדמי החכירה משתלמים באופן שנתי ובין שהם הוונו בהתאם למקובל לענין זה במינהל מקרקעי ישראל;

(2) תמורה בסכום שאינו נמוך מסכום המחושב לפי 4% מעמלת המפעיל, על בסיס קביעת מינהל הדלק שבמשרד האנרגיה באוקטובר 1993, כשהיא צמודה למדד במועד התשלום האחרון הקודם להסדר זה, והכל בין שדמי החכירה משתלמים באופן שנתי, ובין שהם הוונו בהתאם למקובל בענין זה במינהל, בין שמדובר בתחנות תידלוק הממוקמות במקרקעין שבבעלות המינהל ובין שלא.

²⁰ אמנם התבקשתי לא מכבר, על ידי באי כח ארגון סוכנים ומפעילי תחנות דלק, במכתב מיום 13.8.1995, לבטל התלייה זו. דחיתי בקשה זו, בתשובתי אליהם מיום 31.8.1995, שכן סברתי כי הכתובת הראויה לבקשה זו תמצא בבית הדין להגבלים עסקיים. דומני, כי מסקנה זו צריכה להשאר בעינה, חרף זאת שעתה יוותרו לדיון והכרעה אך ההסכמים שסיווגם כהסדר כובל אינו מעורר אותן שאלות מורכבות שבמשפט ובקניין.

לערכאות. הוכחה טענה כאמור, תראה חברת הדלק את אותה תחנת דלק כאילו היא נכללה בנספח הנלווה להסכמתה להסדר; השני, תקופת אספקה של חברת דלק ששיחררה תחנה מכוח הסדר זה תוגבל לשנה אחת בלבד. יתרה מזאת, תחנת דלק שהשתחררה מכוח הסדר זה, תוכל להתקשר עם חברת דלק שהיא צד להסדר זה, אך שהיא לא היתה עובר לשחרור חברת הדלק המספקת, להסכם אספקה שברגיל תקופתו המירבית של שלוש שנים, ואילו חברות הדלק הקטנות יוכלו - בכפוף להוראות החוק - לעשות כן אף לתקופה ארוכה יותר; השלישי, ההודעה המעדכנת אינה גורעת מטענות או עילות תביעה של איזשהו גורם, בנוגע לקיומו או אי קיומו של הגבל עסקי בהתקשרות או התקשרויות של חברת דלק עם תחנות תידלוק. יחד עם זאת, נותרת בעינה קביעתי המעדכנת עליה החברות המצטרפות אינן עוררות. אכן, בדרך זו נשמרו מלוא זכויותיהם של מפעילי תחנות שיוצאו מגדר קביעתי, להביא בעצמם את ריבם בפני בית המשפט המוסמך, ולשטוח בפניו טענותיהם.

רשימת תחנות הדלק העתידות להשתחרר כמפורט בנספחים נבחנה ונשקלה גם על ידי המומחה הכלכלי מטעמי בתיקי הערר, מר יעקב גדיש. נמצא כי בשים לב לקריטריון שאומץ, פריסתם הגיאוגרפית של התחנות היא נורמאלית, וממוצע מכירותיהן עולה על הממוצע הארצי. עוד נמצא כי שחרור תחנות תידלוק אלה על אתר, ובהתחשב בתחנות התידלוק של חברת "דלק" הנותרות במסגרת הדיון בערר 1/93²¹, יתרום תרומה חשובה להיווצרות תנאים תחרותיים בענף.

בהודעתי המקורית מצאתי כי לצורך חוק ההגבלים כל ארבעת סוגי ההתקשרויות המפורטים שם - חד הם. עדיין תשתנה מורכבות הדיון ומישכו בהתאם לסוגים השונים, באופן שהדיון הענפי אינו יפה לכולם במידה שווה. זאת - היות שבנוגע להסכמי חכירה מקובלים מועלות שאלות של ממש מתחום דיני ההגבלים העסקיים ודיני הקניין, שהצורך בליבון מכביד, מסרב ומעכב את הדיון בפני בית הדין. מה גם ששאלות אלה עצמן, לאחר שיוכרעו על ידי בית הדין ובהנחה שיאשר קביעתי, עלולות לחייב התמודדות נוספת בשלב יישום הקביעה על דרך של דיון פרטני מורכב בפני בית משפט מוסמך²². להערכתי, סוגיות אלה בעיקרן, אם בכלל, אינן עולות בנוגע להסכמי בלעדיות שאינם הסכמי חכירה מקובלים, או שלכאורה לא נלוות להם זכויות של ממש במקרקעין. מכאן, הבחירה ב"קו פרשת מים" המבחין בין תחנות שאינן קשורות בהסכם חכירה מקובל ואלה שקשורות בכזה. התחנות המנויות על הסוג הראשון, והקשורות עם החברות המצטרפות, תשתחררנה בהתאם להסדר, לאלתר. התחנות מסוג זה של חברת דלק, תיוותרנה להכרעת בית הדין בהליך פשוט יותר והעשוי להסתיים תוך זמן קצר יחסית.

²¹ לענין זה, יש אף לקחת בחשבון את הנתון לפיו, הכמות היחסית של תחנות הדלק הקשורות בהסכמי בלעדיות עם חברת דלק ואשר הסכם הבלעדיות עימן אינו בבחינת "הסכם חכירה מקובל" גדולה יותר מזו המתקיימת אצל שתי החברות העוררות האחרות. כאמור, הדיון במעמד הסכמים אלה יוותר בעינו, ולהערכתי הוא פשוט יותר.

²² ודוק, פועלו של סעי' 43, לכאורה, איננו שולל מחברת דלק את האפשרות לטעון כי במקרה קונקרטי לא מתקיימים המאפיינים המצדיקים החלת הקביעה הענפית, ולהביא מלוא ראיותיהם לכך: ראה ת.א. (י-ם) 161/94 (המרי' 1857/94) דלק, חברת הדלק הישראלית בע"מ נ. תחנת דלק עיר שלם בע"מ (טרם פורסם, 29.6.95) מפי השופט י. עדיאל המציין כי "הדיון המתנהל בפני בית הדין אינו דיון פרטני המתייחס לכל הסכם ולכל תחנה בנפרד, אלא לפחות בשלב זה, דיון כלל ענפי. מכאן, שאין זה בטוח כי פסק דינו של בית הדין יהא ישים לגבי כל תניותיו של ההסכם שבתיק זה, והוא הדבר גם לגבי מקרים אחרים. קיימת אפוא אפשרות כי פסק דינו של בית הדין יחייב ממילא התדיינויות פרטניות משלימות לגבי כל מקרה ומקרה". אכן, בנוגע לתחנות המשתחררות מכוח הסדר זה, נעשתה 'קפיצת הדרך' ונחסך דיון נוסף על המשתמע מכך. לעומת זאת, התחנות שהוצאו מגדר קביעתי, היו צפויות ממילא לעבור מסכת דיונים נוספת בטרם יוכרע עניינן.

עוד, מכוח ההסדר תוך שנה מהיום הקובע תיפסק האנומליה לפיה שתי חברות דלק קשורות בצוותא לתחנת תידלוק אחת (שחלק ממשאבותיה של חברה אחת ויתרתן של חברה אחרת וכדומה). אנומליה זו מתנגשת התנגשות מצח עם אינטרס התחרות הגלום בהוראות החוק.

ב. כללים להסדרת התקשרות החברות המצטרפות בהסכמי אספקה בלעדית בעתיד

מארג ההתקשרויות שבין חברות הדלק הוותיקות לתחנות התדלוק נבנה במרוצת השנים, ויצר רצף של תבנית התקשרויות שקשה להשתחרר הימנה. במסגרת ההסדר הוגדר היעד החיוני של תיעול והסדרת ההתקשרויות לעתיד לבוא, תוך קביעת כללי התנהגות מקיפים. החברות המצטרפות להסדר נטלו על עצמן עול כללים אלה, שחשיבותם רבה בהגברת התחרות, עיצוב תנאי התקשרות ראויים בענף ריכוזי זה, כך שתוך מספר שנים ישנה הענף את פניו. אין צריך לומר, כי כללים אלה יחלו פעולתם כבר עתה, מבלי שנדרש להליכים סבוכים של חקיקה.

- (1) נוסח הסכמי אספקה בלעדית יוגשו לאישור בית הדין לחוזים אחידים ;
- (2) לא ייקשרו הסכמי אספקה בלעדית עם בעל הזכות במקרקעי תחנת התידלוק, ולא תתקיים זיקה בינם ובין ההסכם בו רוכשת חברת הדלק זכויות במקרקעין אלה (ביטול המתכונת למערכת ההסכמית הרווחת כיום) ;
- (3) הסכמי האספקה הבלעדית במתכונת החדשה, ותהיה תבניתם אנכית או בצורה של שותפות או בכל צורה אחרת, יוגשו על ידי חברת דלק לבית הדין לאישורם כהסדר כובל. תקופת הבלעדיות המירבית שתפורט בבקשה לאישור הסדר כובל תהיה :

- (א) הסכמי אספקה עם מפעיל תחנה קיימת - לתקופה שלא תעלה על שלוש שנים ;
- (ב) הסכמי אספקה עם מפעיל תחנה שחברת הדלק נושאת במלוא מימון הקמת תחנת התידלוק - לתקופה שלא תעלה על ארבע עשרה שנים מיום פתיחת שרותי התחנה לצבור הרחב ;
- (ג) הסכמי אספקה עם מפעיל תחנה שחברת הדלק נושאת במימון עבודות שיפוץ ו/או חידוש ו/או שיפורים דומים בשיעור שלא יפחת מ- 60% מעלות הקמת תחנת תידלוק דומה - לתקופה שלא תעלה על שבע שנים ממועד האספקה לתחנה.
- (ד) הואיל ומצאתי כי תקופות הבלעדיות האמורות אינן עולות על הנחוץ אהיה נכון להמליץ בפני בית הדין לאשר הסדר כובל טיפוסי כאמור ; אין בכך לגרוע מכך שחברת דלק תוכל לפנות, לפי הנסיבות, בבקשה פרטנית לאישור התקשרות לתקופת בלעדיות ארוכה יותר.
- (ה) לעניין ההתקשרויות המיוחדות המתייחסות לשיקום נכי צה"ל, ייקבעו כללים ייחודיים ההולמים את מאפייני המסגרת, ולפי הצורך, תוגש בקשה לאישור

הסדרים אלה כהסדרים כובלים (וועדה מיוחדת הוקמה לצורך זה על ידי שר האנרגיה והתשתית).

ג. הסדר בדבר תאגידים משותפים לחברות הדלק:

חברות הדלק הוותיקות אוחדות בצוותא חדא במניותיהם של מספר תאגידים הפועלים בתחום האנרגיה. אמנם נושא זה איננו חלק ישיר מנושא הסכמי ההתקשרות עם תחנות התדלוק, עדיין ניהול משותף זה של תאגידים בתחומי האנרגיה טומן בחובו חשש לפגיעה בתחרות. מצאתי כי אך טבעי יהיה שהסדר עתידי יתייחס אף למסגרות אלה של שיתוף פעולה²³ תוך מתן מענה מעשי לבעייה זו, מבלי שנדרש בשלב זה, להליכים משפטיים.

לשם כך, ומבלי לגרוע מסיווג המשפטי הנכון של הסדרים אלה מבחינת דיני ההגבלים העסקיים, כמו גם מהאפשרות שנידרש אליהם מן השורש, הוסכם כי בכל התאגידים הללו (שרותי תעופה בע"מ, שעל בע"מ, פדסקו (מוצרי נפט) בע"מ, החברה המאוחדת ליצוא נפט בע"מ ושרותי טנקרים בע"מ), למעט אחד - תוך שלוש שנים לא תהא יותר מחברת דלק אחת מבין המצטרפות להסדר בעלת מניות בתאגיד משותף. בתקופת הביניים שעד לפירוק השותפויות הללו, תמנה רק חברת דלק אחת מבין המצטרפות מנהלים מטעמה לדירקטוריון. בדרך זו לא יקיימו מנהלי חברות הדלק המתחרות מסגרות קבועות של ניהול עסקים משותפים בתחום האנרגיה.

3. סוף דבר

בתוקף סמכותי לפי סעי' 43 לחוק, אני מעדכן בזאת את קביעתי מיום 28.6.93 באופן שלא תחול על תחנות תדלוק הקשורות עם אחת מחברות הדלק בהסכם חכירה מקובל. קביעתי, ככל שאיננה נוגעת לתחנות תדלוק הקשורות עם אחת מחברות הדלק בהסכם חכירה מקובל, נותרת בעינה וללא כל שינוי. לפיכך, בעינה עומדת המחלוקת בערר חברת דלק בכל הנוגע לתחנות תדלוק הקשורות עם חברת דלק, חברת הדלק הישראלית, בהסכם שאיננו הסכם חכירה מקובל. חברות הדלק פז ו-סונול שהודיעו במכתביהן מיום 4 בדצמבר 1995 על הצטרפותן להסדר, יפעלו על פי הוראות ההסדר המוסכם.

ד"ר יורם טורבוביץ'
הממונה על הגבלים עסקיים

ניתן היום,
כא כסלו, תשנ"ו
יום חמישי, 14 דצמבר 1995

²³ יצוין כי מערכת השיווק המשותפת לחברות דלק וסונול באמצעות "דלקן 2000" איננה מאורגנת בצורת תאגיד משותף, והיא איננה באה בגדר העניינים המוסדרים בהודעה זו. מערך שיווק זה לצי רכב נחוזה, לכאורה, כהסדר כובל מובהק. הסדר זה נתון עתה בעיצומה של חקירה המתבצעת מטעמי, על ידי מחלקת החקירות של הרשות להגבלים עסקיים. בהתאם לממצאים יינקטו הצעדים המתחייבים.

הסדר מוסכם בתיק ערר 2/93 3/93 סונול ו-פז

פרק א': הגדרות

בהסדר זה:

"חברת דלק" -

פז חברת נפט בע"מ, או סונול בע"מ, או מי מטעמן¹.

"תחנת תידלוק" -

עסק קמעונאי לממכר דלק ומוצרי נפט אחרים לציבור הרחב.

"בית הדין לחוזים אחידים" - בית הדין לחוזים אחידים שהוקם מכח חוק החוזים האחידים, התשמ"ג 1982.

"תאגיד משותף" -

כל אחת מהחברות המנויות, או חברה בת או חברה קשורה לכל אחת מהחברות שלהלן:
שרותי תעופה בע"מ;
שעל (שעווה ומוצרי לוואי) בע"מ;
פדסקו (מוצרי נפט) בע"מ;
החברה המאוחדת ליצוא נפט בע"מ;
שרותי טנקרים בע"מ.

"הודעת הממונה" -

הודעת הממונה על ההגבלים העסקיים שניתנה ביום 28.6.93, בהתאם לסעי' 43 לחוק ההגבלים העסקיים, בנוגע להסדרים כובלים בין חברות הדלק לתחנות התדלוק.

"הערר" -

הערר שהוגש על ידי חברת דלק, המצטרפת להסדר זה, על החלטת הממונה.

"ההודעה המעדכנת" -

הודעת הממונה מיום כא כסלו, תשנ"ו, -14 בדצמבר 1996.

"היום הקובע" -

היום השלושים מיום מתן ההודעה המעדכנת של הממונה, לפיה תסוייג תחולת הודעת הממונה באופן שהיא לא תחול על תחנות תדלוק שביחס אליהן קיים "הסכם חכירה מקובל" כהגדרתו בסעי' 11 להלן.

פרק ב': הסכמי אספקה בלעדית

¹ או חברת "דלק" אם תבקש להצטרף להסדר זה.

2. בפרק זה "הסכם אספקה בלעדית" - כל תנייה בהתקשרות, שהתחייבו בה לאחר היום הקובע, לאספקת מוצרי דלק על ידי חברת דלק לתחנת תידלוק המחייבת את מפעיל התחנה, שהינו בעל זכויות בעלות או חכירה או חכירת משנה במקרקעי תחנת התידלוק או מי שהוקנו לו זכויות כאמור, לרכוש באורח בלעדי מחברת הדלק מוצרי דלק לצורך מכירתם או שיווקם בתחנת התידלוק, והכל בין במישרין ובין בעקיפין, באמצעות שותפות או בכל דרך אחרת.
3. תקופת הסכם אספקה בלעדית לא תעלה, בין במישרין ובין בעקיפין, על שלוש שנים; לא יחודש הסכם אספקה בלעדית אלא במשך מחצית השנה הקודמת למועד סיום הסכם האספקה הבלעדית שחידושו מתבקש.
4. על אף האמור בסעי' 3 לעיל, תקופת הסכם אספקה בלעדית המתייחס לתחנת תידלוק, אשר במסגרת כריתתו התחייבה חברת דלק לשאת במלוא או כמעט במלוא מימון הקמת תחנת התידלוק, לא תעלה על 14 שנים ממועד פתיחת שרותי תחנת התידלוק לציבור הרחב, או כל מועד אחר שייקבע לענין זה על ידי בית הדין להגבלים עסקיים כאמור בסעי' 9 להלן.
5. על אף האמור בסעי' 3 לעיל, תקופת הסכם אספקה בלעדית המתייחס לתחנת תידלוק שבה יבוצעו במימונה של חברת דלק עבודות שיפוץ ו/או חידוש משמעותיות או שיפורים מהותיים דומים לא תעלה על 7 שנים ממועד תחילת האספקה על ידי חברת הדלק, או כל מועד אחר שייקבע לענין זה על ידי בית הדין להגבלים עסקיים כאמור בסעי' 9 להלן; לענין זה, שיפור מהותי יהיה בשיעור שלא יפחת מ- 60% מעלות הקמת תחנת תידלוק דומה, אילו הוקמה, במועד השיפוץ.
6. הסכם אספקה בלעדית יהיה מאוזן והוגן, בשים לב למכלול האינטרסים הרלוונטיים.
7. הסכם אספקה בלעדית יהיה בנוסח שאושר על ידי בית הדין לחוזים אחידים. בתקופת הביניים שעד לקבלת אישור בית הדין לחוזים אחידים תתקשר חברת דלק בהסכמי אספקה בלעדית בנוסח שיוגש על ידה לאישור בית הדין לחוזים אחידים, ולאחר אישור נוסח החוזה יותאמו הסכמי האספקה הבלעדיים בכפוף לאישור בית הדין לחוזים אחידים.
8. לא תתקשר חברת דלק בהסכם אספקה בלעדית, בין במישרין ובין בעקיפין, עם בעל זכויות במקרקעין שהעביר לה את זכויותיו במקרקעין בהם ממוקמת תחנת התידלוק; לא תתקיים זיקה בין ההסכם מכוחו רכשה חברת דלק זכויות במקרקעין לבין הסכם

האספקה שייעשה ביחס לתחנת תידלוק הממוקמת על המקרקעין האמורים.

9. נוכח האמור בסעי' 8, הסכמי האספקה האמורים בסעיפים 3-5 יובאו על ידי חברת דלק לאישור בית הדין להגבלים עסקיים בהתאם לסעיף 7 לחוק ההגבלים העסקיים תשמ"ח - 1988. הממונה סובר כי ראוי לאשר את ההסדר כמפורט לעיל, ובהתאם מתכוון ליתן המלצתו לבית הדין לאשר את ההסכמים כאמור.

10. לעניין התקשרות של חברת דלק בהסדרים המתייחסים לנכי צה"ל, כפי שהם נהוגים מעת לעת, עם מינהל מקרקעי ישראל ואגף השיקום במשרד הביטחון, ייקבעו כללים ייחודיים. ההולמים את נסיבות המקרה, והכללים דלעיל כפי שהם לא יחולו עליהם.

פרק ג': שיחורור תחנות תידלוק

11. בפרק זה "הסכם חכירה מקובל" - הסכם המקנה זכות לחכירה ראשית או זכות לחכירה משנית לחברת דלק במקרקעין שדמי החכירה האחרונים ששולמו לפיו ביום הקובע או קודם לו, או שהוסכם לפיו על תשלומם, הינם אחד מאלה:

(1) תמורה בסכום שאינו נמוך מדמי החכירה המשתלמים - לפי המתאים - למינהל מקרקעי ישראל, למוסד ללא כוונת רווח, לרשות מקומית, לאיגוד ערים, או לתאגיד על פי דין, בגין אותו חלק במקרקעין בהם ממוקמת תחנת תידלוק, בין שדמי החכירה משתלמים באופן שנתי ובין שהם הוונו בהתאם למקובל לענין זה במינהל מקרקעי ישראל;

(2) תמורה בסכום שאינו נמוך מסכום המחושב לפי 4% מעמלת המפעיל, על בסיס קביעת מינהל הדלק שבמשרד האנרגיה באוקטובר 1993, כשהיא צמודה למדד במועד התשלום האחרון הקודם להסדר זה, והכל בין שדמי החכירה משתלמים באופן שנתי, ובין שהם הוונו בהתאם למקובל בענין זה במינהל, בין שמדובר בתחנת תידלוק הממוקמת במקרקעין שבבעלות המינהל ובין שלא.

1. א. הסכם בין חברת דלק לבין מפעיל תחנת תידלוק המתייחס לתחנת תידלוק, שאינה ממוקמת במקרקעין שלגביהם קיים הסכם חכירה מקובל, ואשר מחייב את בעל תחנת התידלוק לרכוש באורח בלעדי מחברת דלק מסויימת מוצרי דלק לצורך מכירתם או שיווקם בתחנת התידלוק, תראה אותו חברת הדלק כמסתיים לא יאוחר מ- 30 ימים מהיום הקובע. חברת הדלק תראה את הסכם החכירה המתייחס לאותה תחנת תידלוק כמסתיים באותו מועד. אין באמור לעיל כדי לגרוע מזכויות השבה בעין או בשווי, או בנוגע לאותו חלק במקרקעין שאינו נוגע לתחנת התידלוק, או בחיובים כספיים וטענות אחרות אשר עומדות לצדדים, לפי טענתם.

ב. למיטב בדיקת חברת הדלק, תחנות התידלוק עמן היא קשורה ושעמן מסתיים ההסכם כאמור בס"ק א' לעיל, הן כמפורט בנספח א' (חב' פז), נספח ב' (חב' דלק), נספח ג' (חב' סונול), בהתאם להחלטת חברת דלק להצטרף להסדר זה; אין בנספחים אלה כדי לגרוע מטענות מפעיל שתחנתו אינה כלולה באחד הנספחים דלעיל, כי ההסכם עימו נופל בגדר ס"ק א', ואם פסק כך בית משפט, תראה חברת הדלק את ההסכם עימו כמסתיים בהתאם לס"ק א' לעיל.

1. תקופת הסכם אספקה בלעדית כמשמעותו בפרק ב', בין חברת דלק לבין תחנת תידלוק אשר חל עליה סעיף 12 א' דלעיל, לא תעלה - במישרין או בעקיפין - על שנה אחת בכל פעם.

פרק ד': תאגיד משותף

2. הצטרפו להסדר זה יותר מחברת דלק אחת, ייכנסו לתוקף ההוראות הבאות:

א. לא תהא יותר מחברת דלק אחת, מבין המצטרפות להסדר, בעלת מניות בתאגיד משותף, תוך שלוש שנים;

ב. תוך תשעים יום מהצטרפות חברת דלק נוספת להסדר זה, יוודאו חברות הדלק שהצטרפו להסדר זה, כי רק חברת דלק אחת מביניהן תמנה מנהלים מטעמה לדירקטוריון התאגיד המשותף, ואילו שאר חברות הדלק שהצטרפו להסדר תהיינה רשאיות למנות מטעמן אך ורק דירקטורים העונים לתנאי כשירות של דירקטור מטעם הציבור.

ג. אין בהסדר זה כדי לגרוע מסיווגו המשפטי של התאגיד המשותף בהתאם להוראות חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988 ובכלל.

פרק ה': שונות

15. בתוך שנה מהיום הקובע לא תהא בין שתי חברות דלק או יותר, שותפות או הסדר אחר, במישרין או בעקיפין, בזכויות במקרקעי תחנת התידלוק או בהסכמי שיווק עם מפעיל תחנת

תידלוק.

16. א. ביום הקובע יבוטל הערר שהוגש על ידי חברת דלק, לנוכח הודעתו המעודכנת של הממונה.

ב. הסדר זה איננו מתיימר, ואיננו גורע, כהוא זה מטענות הצדדים, או מטענות ועילות תביעה משל צד שלישי, בנוגע לקיומו או אי קיומו של הגבל עסקי בהתקשרות או התקשרויות של חברת דלק עם תחנות תידלוק.

ג. הסדר זה אינו חל על הסכמים של חברת דלק עם מפעיל שאינו בעל זכויות במקרקעין שמכוחן רכשה חברת דלק את זכויותיה במקרקעי תחנת התידלוק, ושאינו בא מכוחו של מפעיל שהיה בעל זכויות כאמור.

17. א. להסרת ספק, אין בהסכם זה לכבול את הממונה בנוגע לטיפול בפניות בנושא הגבלים עסקיים בתחומי משק הדלק בכלל, ובנושא אספקת דלק והסכמי בלעדיות, לרבות לגבי תנאיו של הסדר זה במקרה של שינוי נסיבות.

ב. אין בהוראות הסדר זה למנוע הגשת בקשה לבית הדין להגבלים עסקיים לאישור הסדר כובל, ואפשר שזה יהיה אף שונה בהוראותיו מאלה הקבועות בהסדר זה.

18. ביצוע הסדר זה יושעה אם יתנהלו הליכים משפטיים התוקפים הסדר זה, ההודעה המעודכנת, או המונעים את ביצועם, ועד להכרעה בהליכים אלו.